

Saara Huovinen
LT, ihotautien ja allergologian
erikoislääkäri

Ihomuutosten hoito eri menetelmillä

Luomen tai ihomuutoksen laatu pitää selvittää ennen sen poistoa. Läheskään kaikkia ihomuutoksia ei tarvitse eikä kannata poistaa. Jos poistoa tarvitaan, on hyvä valita menetelmä muutoksen sijainnin ja laadun mukaan.

Ihomuutoksia poistetaan pääsääntöisesti kahdesta syystä. Pahanlaatuisiksi epäillyt luomet poistetaan aina leikkaamalla ja poistettu pala lähetetään patologin tutkittavaksi. Mikäli epäilyttävää luomea ei voida vaivatta poistaa esimerkiksi sen sijainnin vuoksi, voidaan luomen laatu tarkistaa ottamalla siitä ensin koepala. Toiseksi, kosmeettisesti kiusallinen tai hankaukselle altis luomi voidaan myös poistaa. Parasta on valita mahdollisimman ihoa säästävä poistotapa. Säästävän tapa vaihtelee ihomuutoksesta riippuen. Leikkauksen tai laseroinnin lisäksi jäädytys ja kauhonta ovat usein käyttökelpoisia vaihtoehtoja. Menetelmä pyritään valitsemaan siten, että toimenpiteen jälkeinen arvenmuodostus olisi mahdollisimman vähäinen.

Jäädytys

Jäädytys on nopea toimenpide eikä yleensä vaadi puudutusta. Jäädytyksessä käytetään nestetyypeä. Nestetyppi viedään iholle joko suihkuttamalla tai metallikärjen avulla, jota pidetään ihokontaktissa muutamista sekunneista aina noin muutamaan kymmeneen sekuntiin. Toimenpiteen jälkeen aluetta saa kastella jo samana päivänä. Kohtaan muodostuu turvotusta, usein jopa rakkula. Vähitellen hoidettava muutos kuoriutuu pois. Ihokohdan paraneminen kestää

2–4 viikkoa. Jäädytys voi jättää hoidettuun kohtaan vaalean ohuen arven, joka saattaa ajan mittaan varsinkin kasvojen alueella hävitä. Komplikaatoriskit ovat vähäiset. Jäädytys on myös taloudellisesti edullinen toimenpide.

Kauhonta

Kauhonta sopii erinomaisesti pinnallisten ihomuutosten poistoon. Toimenpide tehdään käyttämällä teräväreunaista silmukkaa tai pientä metallikauhaa. Kauhomalla voidaan poistaa jopa useita kymmeniä muutoksia samalla kertaa. Puudutusta ei aina tarvita tai puudutus voidaan kohdistaa vain aivan pintaihoon. Toimenpide on myös edullinen. Hoidettu kohta pidetään kuivana 2–3 päivää. Kohtaan muodostuva rupi lähtee pois 1–2 viikossa. Uusi iho voi olla alkuun punertavampi kuin muu iho. Toimenpiteestä ei jää yleensä ihoon mitään jälkeä, mutta joskus voidaan hoidetussa kohdassa todeta vaalea täplä.

Fotodynaaminen hoito

Fotodynaamisessa hoidossa ihomuutos ohennellaan kyretillä ja sen päälle levitetävän hoitovoiteen annetaan vaikuttaa muutamia tunteja. Sen jälkeen ihokohtaa valotetaan punavalolla, jolloin valokemiallisen reaktion seurauksena muuntuneet

ihosolut tai ihosyöpäsolut tuhoutuvat. Hoito ei yleensä aiheuta arpia.

Miten erilaiset ihomuutokset kannattaa poistaa?

Seuraavassa on esimerkkejä tavallisimmista ihomuutoksista ja niiden mahdollisista poistotavoista.

Pigmentti- eli ruskealuomi voi olla joko lähes ihon tasolla oleva läiskä tai koholla oleva ”nappula”. Ihomuutoksen väri on yleensä ruskea, mutta se voi olla vaaleampikin. Kohottavat nappulaluomet ovat tavallisia varsinkin kasvoilla ja ne ovat yleensä hyvinlaatuisia. Jos ne halutaan ulkonäkö- tai hankaushaitan vuoksi pois, onnistuu hoito parhaiten laserilla.

Ruskealuomea ei tarvitse poistaa, jos se on ollut olemassa kauan eikä se ole muuttunut ajan kuluessa. Vartalon alueella leikkaus- ja laserhoito jättävät luomen kohdalle herkästi arven, joka voi aiheuttaa yhtä suuren haitan kuin alkuperäinen luomi.

Jos ruskealuomessa on piirteitä, jotka viittaavat pahanlaatuisuuteen, se täytyy poistaa kokonaan leikkaamalla ja lähettää luomi patologille tutkittavaksi.

Rasvasyyliät ovat pinnallisia ja lisääntyvät iän myötä. Ne eivät ole vaarallisia. Rasvasyyliä voidaan helpoiten poistaa kauhomalla tai jäädyttämällä.

Hämähäkkiluomi on paikallinen hyvinlaatuinen ihon verisuonen laajentuma. Kasvot ovat hämähäkkiluomen mieli-

paikka. Jos luomi häiritsee, se voidaan parhaiten poistaa jäädyttämällä.

Verisuoni- eli kirsikkaluomet lisääntyvät usein iän myötä. Ne ovat nuppi-neulanpään kokoisia punaisia muutoksia, eikä niitä tarvitse välttämättä poistaa. Mutta jos ne halutaan poistaa, jäädytys on hyvä keino.

Pehmeä fibrooma on pieni, varrellinen, ihonvärinen tai ruskea ja hyvinlaatuinen ihopolyyppi. Se viihtyy tavallisimmin kainaloissa tai kaulalla. Ihopolyypit voidaan poistaa mm. leikkaamalla terävillä saksilla tai jäädyttämällä.

Aurinkokeratoosi on ihosyövän esiaste. Aurinkokeratoosia tavataan jo keski-ikäisillä, mutta yleisin se on iäkkäämmillä. Aurinkokeratoosi on tavallisimmin kasvoissa ja muilla auringolle alttiina olevilla ihoalueilla. Se on punoittava, pyöreähkö ja joskus hilseilevä iholaikku.

Helpoin hoito tällaiseen yksittäiseen muutokseen on jäädytys nestetyypellä. Nykyään käytetään myös fotodynaamista hoitoa, varsinkin mikäli on hoidettava useita muutoksia tai aurinkokeratoosi-alue on laaja. ■

Tiesitkö . . .

Luomina pidetään tavallisesti niin sanottuja ruskea- eli pigmenttiluomia. Luomiksi voidaan kutsua kuitenkin myös muita iholla olevia muutoksia. Ne saavat alkunsa ihon eri kudoksista kuten orvaskeden soluista, verisuonista, sidekudoksesta tai hikirauhasista.

Erikoissairaanhoitaja Kristiina Hautamäki ja erikoislääkäri Saara Huovinen antavat potilaalle fotodynaamista hoitoa. Punavaloon perustuvan käsittelyn aikana on tärkeää suojata silmät.